Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

13. juuli 2017*

Eelotsusetaotlus – Sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamine – Võõrtöötajad – Isik, kes on töötaja ühe liikmesriigi territooriumil ja füüsilisest isikust ettevõtja teise liikmesriigi territooriumil – Kohaldatava õiguse kindlaksmääramine – Määrus (EÜ) nr 883/2004 – Artikli 13 lõige 3 – Määrus (EÜ) nr 987/2009 – Artikli 14 lõige 5b – Artikkel 16 – Halduskomisjoni otsuste mõju sotsiaalkindlustusskeemide koordineerimisele – Vastuvõetamatus

Kohtuasjas C-89/16,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Najvyšší súd Slovenskej republiky (Slovaki Vabariigi kõrgeim kohus) 28. jaanuari 2016. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 15. veebruaril 2016, menetluses

Radosław Szoja

versus

Sociálna poisťovňa,

menetluses osales:

WEBUNG s.r.o.,

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja president L. Bay Larsen (ettekandja), kohtunikud M. Vilaras, J. Malenovský, M. Safjan ja D. Šváby,

kohtujurist: M. Szpunar,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– Slovakkia valitsus, esindaja: B. Ricziová,

– Tšehhi valitsus, esindajad: J. Vláčil ja M. Smolek,

– Madalmaade valitsus, esindajad: C. S. Schillemans, M. Noort ja M. Bulterman,

* Kohtumenetluse keel: slovaki.

– Euroopa Komisjon, esindajad: D. Martin ja A. Tokár,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määruse (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise kohta (ELT 2004, L 166, lk 1; ELT eriväljaanne 05/05, lk 72), muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2012. aasta määrusega (EL) nr 465/2012 (ELT 2012, L 149, lk 4) (edaspidi „põhimäärus“), artikli 13 lõiget 3 ja artiklit 72, ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta määruse (EÜ) nr 987/2009, milles sätestatakse määruse nr 883/2004 rakendamise kord (ELT 2009, L 284, lk 1), muudetud määrusega nr 465/2012 (edaspidi „rakendusmäärus“), artikleid 14 ja 16, ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikli 34 lõikeid 1 ja 2.

2 See taotlus esitati Poola kodaniku Radosław Szoja, kes tegutseb füüsilisest isikust ettevõtjana Poola Vabariigi territooriumil ja töötab Slovaki Vabariigi territooriumil, ning Sociálna poisťovňa (sotsiaalkindlustusamet, Slovakkia; edaspidi „Slovakkia sotsiaalkindlustusamet“) vahelises vaidluses selle üle, et Radosław Szoja ei ole liitunud Slovakkia ravi-, pensioni- ja töötuskindlustusskeemiga.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Põhimäärus

3 Põhimääruse põhjendused 1, 15, 17 ja 45 on sõnastatud järgmiselt:

„(1) Riiklike sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastuseeskirjad mahuvad isikute vaba liikumise raamesse ja peaksid kaasa aitama nende elustandardi ja tööhõive tingimuste paranemisele.

[…]

(15) Ühenduse piires liikuvate isikute suhtes on vaja kohaldada üksnes ühe liikmesriigi sotsiaalkindlustusskeemi, et vältida eri riikide õigusaktide üheaegset kohaldamist ning sellest tulenevat kattumist.

[…]

(17) Selleks et võimalikult tõhusalt tagada kõigi liikmesriigi territooriumil töötavate isikute võrdne kohtlemine, on asjakohane kindlaks määrata, et üldjuhul kuuluvad kohaldamisele selle liikmesriigi õigusaktid, kus asjaomane isik töötab või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutseb.

[…]

(45) Kuna kavandatava meetme eesmärki, milleks on kooskõlastusmeetmete abiga tagada isikute vaba liikumise õiguse tõhus rakendamine, ei suuda liikmesriigid täielikult saavutada ning seetõttu on eesmärk meetme ulatuse ja mõju tõttu paremini saavutatav ühenduse tasandil, võib ühendus võtta meetmeid kooskõlas asutamislepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. […]“.

4 Määruse artikkel 1 näeb ette:

„Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) *töötamine* – tegevus või samaväärne olukord, mida sellena käsitletakse vastavalt selle liikmesriigi sotsiaalkindlustusalastele õigusaktidele, kus selline tegevus või samaväärne olukord esineb;

b) *tegevus füüsilisest isikust ettevõtjana* – tegevus või samaväärne olukord, mida sellena käsitletakse vastavalt selle liikmesriigi sotsiaalkindlustusalastele õigusaktidele, kus selline tegevus või samaväärne olukord esineb;

[…]

l) *õigusaktid* – iga liikmesriigi puhul õigus- ja haldusnormid ning muud rakendusmeetmed, mis on seotud artikli 3 lõikes 1 käsitletud sotsiaalkindlustusliikidega;

[…]

n) *halduskomisjon* – artiklis 71 nimetatud komisjon;

[…]“.

5 Nimetatud määruse artikli 11 lõige 1 näeb ette:

„Käesoleva määruse reguleerimisalasse kuuluvate isikute suhtes kohaldatakse üksnes ühe liikmesriigi õigusakte. Sellised õigusaktid määratakse kindlaks kooskõlas käesoleva jaotisega.“

6 Põhimääruse artikli 13 lõigetes 1 ja 3 on sätestatud:

„1. Isiku suhtes, kes tavaliselt töötab kahes või mitmes liikmesriigis, kohaldatakse õigusakte järgmiselt:

[…]

3. Isiku suhtes, kes tavaliselt töötab ja on tegev füüsilisest isikust ettevõtjana erinevates liikmesriikides, kohaldatakse selle liikmesriigi õigusakte, kus ta töötab, või kui ta tegutseb kahes või mitmes liikmesriigis, siis kooskõlas lõikega 1 määratletud õigusakte.“

7 Määruse artikkel 16 „Erandid artiklitest 11–15“ sätestab:

„1. Kaks või mitu liikmesriiki, nende liikmesriikide pädevad võimuorganid või selliste võimuorganite määratud asutused võivad ühisel kokkuleppel sätestada teatavate isikute või isikukategooriate huvides erandid artiklite 11–15 sätetest.

2. Isiku, kes saab pensioni või pensione ühe või mitme liikmesriigi õigusaktide alusel ning kes elab teises liikmesriigis, võib tema taotluse korral välja arvata viimati nimetatud liikmesriigi õigusaktide kohaldamisalast, tingimusel et nimetatud õigusakte ei kohaldata tema suhtes seoses tema tööga või tegutsemisega füüsilisest isikust ettevõtjana.“

8 Nimetatud määruse artikkel 72 on sõnastatud järgmiselt:

„Halduskomisjon:

a) tegeleb kõigi käesolevast määrusest ja rakendusmäärusest või nende alusel sõlmitud lepingutest või kokkulepetest tulenevate haldus- ja tõlgendusküsimustega, ilma et see piiraks asjaomaste võimuorganite, asutuste ja isikute õigust kasutada liikmesriikide õigusaktides, käesolevas määruses või asutamislepingus ettenähtud menetlusi ja võimalust pöörduda kohtusse;

[…]“.

Rakendusmäärus

9 Määruse nr 987/2009 esialgse redaktsiooni artikli 14 lõike 5 punkt b nägi ette:

„Põhimääruse artikli 13 lõike 1 kohaldamisel osutatakse sõnadega „kes tavaliselt töötab kahes või mitmes liikmesriigis“ eelkõige isikule, kes:

[…]

b) teostab pidevalt vahelduvaid tegevusi, välja arvatud väikese mõjuga tegevusi kahes või mitmes liikmesriigis, olenemata tegevuste vaheldumise sagedusest või regulaarsusest.“

10 Rakendusmääruse artikli 14 lõiked 5, 5b ja 8 sätestavad:

„Põhimääruse artikli 13 lõike 1 kohaldamisel osutatakse sõnadega „kes tavaliselt töötab kahes või enamas liikmesriigis“ isikule, kes täidab samal ajal või vaheldumisi sama ettevõtja või tööandja juures või mitme eraldi ettevõtja või tööandja juures ühte või enamat ülesannet kahes või enamas liikmesriigis.

[…]

5b. Põhimääruse artikli 13 alusel kohaldatava õiguse kindlaksmääramisel ei võeta arvesse väikese mõjuga tegevusi. Rakendusmääruse artiklit 16 kohaldatakse kõigil käesoleva artikli kohastel juhtudel.

[…]

8. Põhimääruse artikli 13 lõigete 1 ja 2 kohaldamisel tähendab ühes liikmesriigis toimunud „oluline osa palgatööst või ettevõtlusest“ seda, et selles liikmesriigis toimub kvantitatiivselt märkimisväärne osa tema tegevusest töötajana või füüsilisest isikust ettevõtjana, ilma et see peaks tingimata olema suurem osa sellest tegevusest.

[…]“.

11 Rakendusmääruse artiklis 16 on sätestatud:

„1. Isik, kelle tegevus toimub kahes või enamas liikmesriigis, teatab sellest oma elukoha liikmesriigi pädeva võimuorgani määratud asutusele.

2. Isiku elukohajärgne määratud asutus määrab viivitamatult kindlaks asjaomase isiku suhtes kohaldatavad õigusaktid, võttes arvesse põhimääruse artiklit 13 ja rakendusmääruse artiklit 14. Selline esialgne kindlaksmääramine on ajutine. Asutus teavitab ajutisest kindlaksmääramisest iga liikmesriigi, kus tegevust teostatakse, määratud asutust.

3. Lõikes 2 sätestatud kohaldatavate õigusaktide ajutine kindlaksmääramine muutub lõplikuks kahe kuu jooksul pärast sellest asjaomaste liikmesriikide pädevate võimuorganite nimetatud asutuse teavitamist vastavalt lõikele 2, välja arvatud juhul, kui need õigusaktid on juba lõike 4 alusel lõplikult kindlaks määratud või kui üks asjaomastest asutustest teatab elukoha liikmesriigi pädeva võimuorgani nimetatud asutusele enne eespool nimetatud kahekuulise ajavahemiku lõppu, et ta ei saa veel õigusaktide kindlaksmääramisega nõustuda või ta on selles küsimuses eriarvamusel.

4. Kui kahtlused kohaldatavate õigusaktide kindlaksmääramisel muudavad vajalikuks kontakti kahe või enama liikmesriigi asutuste vahel, määratakse asjaomase isiku suhtes kohaldatavad õigusaktid kindlaks ühise kokkuleppe teel liikmesriigi pädevate võimuorganite nimetatud ühe või enama asutuse või pädevate võimuorganite endi taotlusel, võttes arvesse põhimääruse artiklit 13 ja rakendusmääruse artikli 14 asjakohaseid sätteid.

[…]

5. Selle liikmesriigi pädev asutus, kelle õigusaktide kohaldamine on kas ajutiselt või lõplikult kindlaks määratud, teavitab sellest viivitamatult asjaomast isikut.

6. Kui asjaomane isik ei esita lõikes 1 osutatud teavet, kohaldatakse käesolevat artiklit nimetatud isiku elukoha liikmesriigi pädeva võimuorgani nimetatud asutuse algatusel niipea, kui talle on, võimalik et teise asjaomase asutuse kaudu, selle isiku olukorrast teatatud.“

Slovaki õigus

12 Vastavalt sotsiaalkindlustusseaduse nr 461/2003 (zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení) põhikohtuasja asjaolude toimumise ajal kehtinud redaktsiooni (edaspidi „sotsiaalkindlustusseadus“) artikli 3 lõike 1 punktile a:

„Käesoleva seaduse kohaselt on palgatöö, kui see ei ole teisiti sätestatud erisättes või rahvusvahelises lepingus, mis on Slovaki Vabariigi õigusaktide suhtes esimuslik, õigussuhtel põhinev tegevus, millest tuleneb

a) õigus saada töötasu vastavalt erisättele, välja arvatud mitterahalise tasu puhul, mis tuleneb eelmisest õigussuhtest, millel põhineb õigus töötasule töötamise eest vastavalt erisättele ning mida makstakse sotsiaalkindlustusfondi vahenditest,

[…]“.

13 Sotsiaalkindlustusseaduse artikli 4 lõige 1 sätestab:

„Töötaja on ravi-, pensioni- ja töötuskindlustuse eesmärgil – kui käesolevas seaduses ei ole sätestatud teisiti – füüsiline isik, kes on sellises õigussuhtes, millest tuleneb tema õigus regulaarsele igakuisele töötasule vastavalt artikli 3 lõike 1 punktile a ja lõigetele 2 ja 3 […]“.

14 Sotsiaalkindlustusseaduse artikli 7 lõike 1 punkt c näeb ette:

„Tööandja on käesoleva seaduse kohaselt:

[…]

c) füüsilisele isikule, kes teeb tasustatavat tööd vastavalt artikli 3 lõike 1 punktile a ja lõigetele 2 ja 3,

1. Füüsiline isik, kes on kohustatud maksma töötajale töötasu artikli 3 lõike 1 punkti a ning lõigete 2 ja 3 kohaselt, kelle elukoht asub mõnes Euroopa Liidu liikmesriigis või Euroopa Majanduspiirkonna lepingu osalisriigis, välja arvatud Slovaki Vabariik, või Šveitsi Konföderatsiooni territooriumil või riigis, millega Slovaki Vabariik on sõlminud rahvusvahelise lepingu, mis on esimuslik Slovaki Vabariigi õigusaktide suhtes, või

2. Juriidiline isik, kes on kohustatud maksma töötajale töötasu artikli 3 lõike 1 punkti a ning lõigete 2 ja 3 kohaselt, kes asub või kelle filiaal asub mõnes Euroopa Liidu liikmesriigis või Euroopa Majanduspiirkonna lepingu osalisriigis või Šveitsi Konföderatsiooni territooriumil või riigis, millega Slovaki Vabariik on sõlminud rahvusvahelise lepingu, mis on esimuslik Slovaki Vabariigi õigusaktide suhtes.“

15 Sotsiaalkindlustusseaduse artikli 14 lõike 1 punktis a on sätestatud:

„Ravikindlustussüsteemiga on kohustatud liituma

a) töötaja vastavalt artikli 4 lõikele 1 […]“.

16 Sotsiaalkindlustusseaduse artikli 15 lõike 1 punkt a sätestab:

„Ravikindlustussüsteemiga on kohustatud liituma

a) töötaja vastavalt artikli 4 lõigetele 1 ja 2 […]“.

17 Sotsiaalkindlustusseaduse artikli 19 lõikes 1 on sätestatud:

„Kohustusliku ravikindlustussüsteemiga liitunud töötaja omab kohustuslikku töötuskindlustust, kui käesolevas seaduses ei ole sätestatud teisiti.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

18 R. Szoja on Poola kodanik, kes – nagu ilmneb ka eelotsusetaotlusest – tegutseb füüsilisest isikust ettevõtjana Poolas ja töötab Slovakkias, kus ta on alates 1. veebruarist 2013 registreeritud riiklikus sotsiaalkindlustusregistris.

19 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et Zakład Ubezpieczeń Społecznych’i (sotsiaalkindlustusasutus, Poola; edaspidi „Poola sotsiaalkindlustusasutus“) ja Slovakkia sotsiaalkindlustusameti vahelisest kirjavahetusest ilmneb, et kuna põhikohtuasja kaebaja elab Poolas, kus ta tegutseb ka ettevõtjana, otsustas see sotsiaalkindlustusasutus, et kaebaja suhtes kohaldatakse alates 1. juulist 2012 Poola õigusnorme sotsiaalkindlustuse valdkonnas, ja seda põhimääruse artikli 13 lõike 3 kohaselt koostoimes rakendusmääruse artikli 14 lõike 5 punktiga b.

20 Poola sotsiaalkindlustusasutuse selle otsuse ajendiks oli arusaam, et R. Szoja töötamine Slovakkia territooriumil oli marginaalne.

21 Kõnealune asutus teatas 22. aprillil 2013 vastavalt rakendusmääruse artikli 16 lõikele 3 Slovakkia sotsiaalkindlustusametile, et alates 1. veebruarist 2013 kohaldatakse R. Szoja suhtes Poola õigusnorme.

22 Kuna Slovakkia sotsiaalkindlustusamet ei esitanud sellele kohaldatava õiguse ajutisele kindlaksmääramisele vastuväiteid, siis muutus nimetatud kindlaksmääramine vastavalt rakendusmääruse artikli 16 lõikele 3 lõplikuks otsuseks.

23 Nimetatud sotsiaalkindlustusamet tegi seejärel järelduse, et alates 1. veebruarist 2013 ei olnud R. Szoja liitunud oma Slovakkia tööandja juures kohustusliku ravi-, pensioni- ega töötuskindlustusega.

24 Seda otsust kinnitas Slovakkia sotsiaalkindlustusameti apellatsioonikogu.

25 Määratlemata kuupäeval esitas R. Szoja eelotsusetaotluse esitanud kohtule Krajský súd v Žiline (Žilina piirkonnakohus, Slovakkia) 3. detsembri 2014. aasta otsuse peale apellatsioonkaebuse.

26 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul analüüsis Poola sotsiaalkindlustusasutus R. Szoja olukorda rakendusmääruse artikli 14 lõike 5 punkti b alusel, mistõttu kohaldas see asutus kõnesoleva isiku olukorda puudutavat otsust silmas pidades põhimääruse artikli 13 lõiget 1.

27 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et põhimääruse artikli 13 lõige 1 hõlmab ainult töötajaid, samas kui käesoleval juhul on tegemist kodanikuga, kes töötab ja tegutseb füüsilisest isikust ettevõtjana erinevates liikmesriikides, mistõttu on ühendav seos kohaldatava õiguse valikul asukoht, kus asjaomane isik olulise osa oma tegevusest teostab, vastavalt rakendusmääruse artikli 14 lõikele 8.

28 Lisaks ilmneb eelotsusetaotlusest, et Slovakkia sotsiaalkindlustusamet ei viidanud konkreetsele kokkuleppele, millega tehakse põhimääruse artikli 13 sätetest erand, mis tugineb selle määruse artiklile 16.

29 Neil asjaoludel otsustas Najvyšší súd Slovenskej republiky (Slovaki Vabariigi kõrgeim kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas [põhimääruse] artikli 13 lõiget 3 koostoimes [harta] artikli 34 lõigetes 1 ja 2 sätestatud õigusega sotsiaalkindlustushüvitistele ja sotsiaalteenustele saab põhikohtuasja asjaolude puhul tõlgendada nii, et ei võeta arvesse [rakendusmääruse] artiklis 14 sätestatud täpsustusi, seega võimaluseta kohaldada selle määruse artiklis 16 sätestatud korda, mistõttu lühendatud tööaeg ega töötaja vähendatud töötasu ei mõjuta liikmesriigi õiguse valikut töötamise ja füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise kattumise korral, see tähendab rakendusmääruse artiklit 14 ei kohaldata põhimääruse artikli 13 lõike 3 tõlgendamisel?

2. Kas esimesele küsimusele eitava vastuse korral, kui esineb vastuolu kahe määruse, see tähendab põhimääruse ja rakendusmääruse kohaldamise vahel, mis käesoleval juhul on [põhimäärus] ning [rakendusmäärus], võib liikmesriigi kohus hinnata nende sätteid normatiivse jõu alusel, see tähendab vastavalt nende kohale liidu õiguse hierarhias?

3. Kas põhimääruse sätete tõlgendamist halduskomisjoni poolt põhimääruse artikli 72 kohaselt saab pidada Euroopa Liidu institutsiooni õiguslikult siduvaks tõlgenduseks, millest liikmesriigi kohus ei saa kõrvale kalduda, mis samal ajal takistab eelotsusetaotluse esitamist, või on tegemist vaid ühe Euroopa Liidu õiguse lubatud tõlgendusega, mida liikmesriigi kohus peab arvesse võtma kui üht asjaolu, millest tuleneb tema otsus?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

30 Oma esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas põhimääruse artikli 13 lõiget 3 koostoimes harta artikli 34 lõigetega 1 ja 2 saab tõlgendada nii, et ei võeta arvesse rakendusmääruse artikleid 14 ja 16.

31 Selles osas tuleb meenutada, et ELTL artiklis 267 sätestatud liikmesriigi kohtute ja Euroopa Kohtu vahelises koostöömenetluses on Euroopa Kohtu ülesanne anda liikmesriigi kohtule tarvilik vastus, mis võimaldaks viimasel tema menetluses olev kohtuasi lahendada, ning seda arvestades tuleb Euroopa Kohtul temale esitatud küsimused vajaduse korral ümber sõnastada (kohtuotsus, 18.5.2017, Lahorgue, C-99/16, EU:C:2017:391, punkt 21).

32 Seega tuleb märkida, et võttes arvesse põhikohtuasja asjaolusid, nagu need ilmnevad eelotsusetaotlusest, tuleb viidata mitte rakendusmääruse esialgse redaktsiooni artikli 14 lõike 5 punktile b, vaid selle määruse artikli 14 lõikele 5b.

33 Seega tuleb esimest küsimust mõista nii, et sellega soovitakse teada, kas põhimääruse artikli 13 lõiget 3 tuleb tõlgendada selliselt, et määrates kindlaks siseriiklikud õigusnormid, mis on selle sätte alusel kohaldatavad niisugusele isikule nagu põhikohtuasja kaebaja, kes tavaliselt töötab ja tegutseb füüsilisest isikust ettevõtjana erinevates liikmesriikides, tuleb arvesse võtta rakendusmääruse artikli 14 lõikes 5b ja artiklis 16 sätestatud nõudeid.

34 Nagu ilmneb ka põhimääruse põhjendustest 1 ja 45, on selle määruse eesmärk tagada liikmesriikide sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamine, et kindlustada liidu piires liikuvate isikute vaba liikumine ja seeläbi aidata kaasa nende elustandardi ja tööhõive tingimuste paranemisele.

35 Põhimääruse artikli 11 lõige 1 kehtestab ühe riigi õigusaktide kohaldamise põhimõtte, mille kohaselt kohaldatakse selle määruse kohaldamisalasse jäävate isikute suhtes ainult ühe liikmesriigi õigusakte. Selle põhimõtte eesmärk on vältida probleeme, mis võivad tuleneda mitme liikmesriigi õigusaktide samaaegsest kohaldamisest, ja välistada liidu piires liikuvate isikute ebavõrdne kohtlemine, mis tuleneks kohaldatavate õigusaktide osalisest või täielikust samaaegsest kohalduvusest (vt selle kohta kohtuotsus, 9.3.2006, Piatkowski, C-493/04, EU:C:2006:167, punkt 21).

36 Vastavalt põhimääruse artikli 13 lõikes 3 toodud esimesele hüpoteesile, mis määrab kindlaks siseriiklikud õigusnormid, mis on kohaldatavad isikule, kes tavaliselt töötab ühes liikmesriigis ja on tegev füüsilisest isikust ettevõtjana teises liikmesriigis, kohaldatakse selle isiku suhtes selle liikmesriigi õigusakte, kus ta töötab.

37 Seega, niisuguses olukorras nagu põhikohtuasjas, kus ei ole vaidlust selles, et R. Szoja on samal ajal töötaja Slovakkias ja tegev füüsilisest isikust ettevõtjana Poolas, on tema suhtes kohaldatav põhimääruse artikli 13 lõikes 3 viidatud esimene hüpotees.

38 Samas näeb rakendusmääruse, milles sätestatakse põhimääruse rakendamise kord, artikli 14 lõige 5b ette, et põhimääruse artikli 13 alusel kohaldatava õiguse kindlaksmääramisel ei võeta arvesse väikese mõjuga tegevusi.

39 Selles osas, nagu ka käesoleva kohtuotsuse punktides 20 ja 22 on märgitud, tuleneb eelotsusetaotlusest, et Poola sotsiaalkindlustusasutuse otsuse kohaselt on R. Szoja tegevus Slovakkia territooriumil väikese mõjuga ning kohaldatava õiguse kindlaksmääramine on rakendusmääruse artikli 16 lõike 3 alusel lõplikult jõustunud.

40 Seega tuleb õigus, mida kohaldatakse niisuguse isiku suhtes nagu R. Szoja, kes tavaliselt töötab ja on tegev füüsilisest isikust ettevõtjana erinevates liikmesriikides, määrata kindlaks põhimääruse artikli 13 lõike 3 alusel, võttes arvesse rakendusmääruse artikli 14 lõiget 5b, mis välistab väikese mõjuga tegevused.

41 Lisaks tuleb märkida, et nagu ilmneb rakendusmääruse artikli 14 lõikest 5b, kohaldatakse selle määruse artiklit 16 kõigil selles artiklis 14 ette nähtud juhtudel. Seega, niisugusel juhul nagu põhikohtuasjas, tuleb võtta arvesse ka nimetatud määruse artiklit 16, kus on sätestatud kord, mida tuleb põhimääruse artikli 13 kohaselt kohaldatava õiguse kindlaksmääramisel järgida.

42 Selles osas tuleb meenutada, et põhimääruses ette nähtud kollisiooninormid on liikmesriikidele imperatiivsed ning ei saa asuda seisukohale, et nende normide kohaldamisalasse kuuluvad kindlustatud isikud võiksid neist tagajärgedest hoiduda, omades võimalust otsustada, et need normid nende suhtes ei kehti (vt selle kohta kohtuotsus, 14.10.2010, van Delft jt, C-345/09, EU:C:2010:610, punkt 52).

43 Mis puudutab eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimusi seoses harta artikliga 34, siis tuleb märkida, et see artikkel ei mõjuta eeltoodud kaalutlusi, kuna ükski selle artikli säte ei too kaasa rakendusmääruse artiklite 14 ja 16 kohaldamise asjakohasuse välistamist põhikohtuasjas.

44 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvesse võttes tuleb esimesele küsimusele vastata, et põhimääruse artikli 13 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et määrates kindlaks siseriiklikud õigusnormid, mis on selle sätte alusel kohaldatavad niisugusele isikule nagu põhikohtuasja kaebaja, kes tavaliselt töötab ja on tegev füüsilisest isikust ettevõtjana erinevates liikmesriikides, tuleb arvesse võtta rakendusmääruse artikli 14 lõikes 5b ja artiklis 16 sätestatud nõudeid.

Teine küsimus

45 Arvestades esimesele küsimusele antud vastust, ei ole vaja teisele küsimusele vastata.

Kolmas küsimus

46 Oma kolmanda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas põhimääruse artiklit 72 tuleb tõlgendada nii, et halduskomisjoni otsused on oma olemuselt siduvad.

47 Selles osas tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on ELTL artiklis 267 sätestatud menetlus Euroopa Kohtu ja liikmesriikide kohtute koostöö vahend, mille abil annab Euroopa Kohus liikmesriikide kohtutele liidu õiguse tõlgendusi, mida liikmesriikide kohtud vajavad nende menetluses olevate vaidluste lahendamiseks (kohtumäärus, 20.7.2016, Stanleybet Malta ja Stoppani, C-141/16, ei avaldata, EU:C:2016:596, punkt 6 ja seal viidatud kohtupraktika).

48 Samuti tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et selleks, et jõuda liikmesriigi kohtule tarviliku liidu õiguse tõlgenduseni, on vaja, et asjaomane kohus määraks kindlaks esitatud küsimuste faktilise ja õigusliku raamistiku või vähemalt selgitaks küsimuste aluseks olevaid faktilisi eeldusi. Lisaks peavad eelotsusetaotluses olema välja toodud täpsed põhjused, miks liikmesriigi kohtul on liidu õiguse tõlgendamise küsimus tekkinud ja miks ta on pidanud vajalikuks esitada Euroopa Kohtule eelotsuse küsimuse (kohtumäärus, 20.7.2016, Stanleybet Malta ja Stoppani, C-141/16, ei avaldata, EU:C:2016:596, punkt 7 ja seal viidatud kohtupraktika).

49 Selles osas tuleb rõhutada, et eelotsusetaotluses esitatud teave võimaldab Euroopa Kohtul mitte üksnes anda tarviliku vastuse, vaid annab ka liikmesriikide valitsustele ja teistele huvitatud isikutele võimaluse esitada Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 23 alusel oma seisukohad. Euroopa Kohus peab tagama, et see võimalus säilib, võttes arvesse asjaolu, et selle õigusnormi kohaselt edastatakse asjaomastele pooltele ainult eelotsusetaotlused (kohtumäärus, 20.7.2016, Stanleybet Malta ja Stoppani, C-141/16, ei avaldata, EU:C:2016:596, punkt 10 ja seal viidatud kohtupraktika).

50 Käesoleval juhul tuleb sedastada, et kolmas küsimus ei vasta nendele nõuetele, kuna eelotsusetaotlus ei sisalda piisavalt faktilist teavet halduskomisjoni konkreetse otsuse olemasolu ja selle otsuse võimaliku mõju kohta põhikohtuasjale. Seega ei ole Euroopa Kohtul teavet selle kohta, miks küsitud liidu õiguse tõlgendus on sellele küsimusele vastamiseks vajalik. Neil asjaoludel ei olnud liikmesriikidel ja teistel huvitatud pooltel Euroopa Liidu kohtu põhikirja artikli 23 tähenduses võimalik või kui, siis väga kokkuvõtlikult esitada tulemuslikult oma seisukohad nimetatud küsimuses.

51 Eeltoodud kaalutulustest lähtudes tuleb asuda seisukohale, et kolmas küsimus on vastuvõetamatu.

Kohtukulud

52 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määruse (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise kohta, muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2012. aasta määrusega (EL) nr 465/2012, artikli 13 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et määrates kindlaks siseriiklikud õigusnormid, mis on selle sätte alusel kohaldatavad niisugusele isikule nagu põhikohtuasja kaebaja, kes tavaliselt töötab ja on tegev füüsilisest isikust ettevõtjana erinevates liikmesriikides, tuleb arvesse võtta Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta määruse (EÜ) nr 987/2009, milles sätestatakse määruse (EÜ) nr 883/2004 rakendamise kord, muudetud määrusega nr 465/2012, artikli 14 lõikes 5b ja artiklis 16 sätestatud nõudeid.

Allkirjad